

Dariusz Kalina (Stowarzyszenie Ochrony Dziedzictwa Narodowego w Kielcach)

Przyczynki do dziejów szpitala miejskiego świętego Aleksandra w Kielcach (do początków XX w.)

Dziejom opieki społecznej i lecznictwa w Kielcach poświęcono dotąd sporo uwagi. Instytucje związane z tą działalnością posiadały na terenie miasta własne grunty i budowle, omawiane we wcześniejszych publikacjach¹. Pierwsza tego typu placówka, odnotowana w XVI w., zlokalizowana była w rejonie kościoła pw. Świętej Trójcy, który położony był na terenie kościelnej osady przykolegiackiej, poza obszarem miasta lokacyjnego. Poddano ją gruntownej reorganizacji za biskupa krakowskiego Jerzego Radziwiłła (1591–1600). Dzięki jego zaangażowaniu objęto opieką osoby związane z działalnością górniczą i hutniczą z rejonu Kielc. Szpital, a właściwie przytułek, utrzymywała kapituła kielecka².

W roku 1726 kościół Świętej Trójcy stał się kościołem seminaryjnym, a probostwo szpitalne połączono z obowiązkami regensa. Zachowano wymóg utrzymywania w szpitalu 12 ubogich, zarówno mężczyzn, jak i kobiet. Prace przy budowie nowych gmachów seminarium spowodowały konieczność przeniesienia go w inne miejsce. Z czasem niewielki budynek szpitala dla biednych powstał kościele p.w. św. Wojciecha. Jego istnienie odnotowano w 1775 r. (w 1788 r. zanotowano „szpital świętego Wojciecha. W którym dziad...”, a w 1791 r. „szpital u ś. Wojciecha”)³. Z kolei na przełomie lat 70. i 80. XVIII w. biskup Kajetan Sołtyk rozpoczął budowę

1 S. Koba, *Z historii lecznictwa kieleckiego XIX wieku*, Kielce 1973; *170 lat Szpitala Miejskiego św. Aleksandra w Kielcach: historia, nauka, współczesność*, red. S. Głuszek, Kielce 2004; M. Książek, *Uczniowie felczerscy w szpitalu św. Aleksandra w Kielcach w latach 1835–1870. Zarys problematyki*, w: „Między Wisłą a Pilicą. Studia i materiały historyczne”, t. 18, red. J. Pielas, Kielce 2017, s. 31–56; T. Koba-Ryszewska, S. Koba, *Szpital św. Aleksandra w Kielcach w latach 1870–1914*, „Studia Kieleckie” 1989, z. 2, s. 13–24; S. Koba, T. Koba-Ryszewska, *Szpital Żydowski w Kielcach*, tamże, s. 37–46; K. Mierzwa, L. Mierzwa, *Szpital im. Tadeusza Kościuszki w Kielcach w latach 1945–1971*, tamże, s. 25–35; J. Krzewicki, *Szkice z dziejów lecznictwa szpitalnego w Kielcach*, „Studia Medyczne” 2009, nr 16, s. 67–76; tenże, *Zarys historii lecznictwa*, w: *Kielce przez stulecia*, Kielce 2014, s. 270–275.

2 J. Zdanowski, *Kościół Św. Trójcy w Kielcach*, „Pamiętnik Koła Kielczan” 1929, t. 4, s. 58–72; M. Samek, *XVII-wieczna architektura kościoła św. Trójcy w Kielcach*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach” 1989, t. 15, s. 57–83.

3 J.L. Adamczyk, *Wzgórze Zamkowe w Kielcach*, Kielce 1992, s. 41, przyp. 123, 124.

szpitala i klasztoru przy kościele św. Leonarda z przeznaczeniem dla krakowskich sióstr miłosierdzia (szarytek). Z powodu śmierci fundatora w 1788 r. do zasiedlenia budynku nie doszło⁴.

W roku 1789 na mocy ustawy Sejmu Czteroletniego dobra biskupie zostały przejęte przez Skarb Państwa, a niedługo potem, w roku 1795, Kielce znalazły się w granicach monarchii austriackiej. Dekretem z 26 stycznia 1809 r. dobra kościelne w Kielcach znalazły się pod zarządem Dyrekcji Górniczej. Obowiązek opieki nad potrzebującymi jej mieszkańcami, również chorymi, przejęły władze cywilne. Szpital znalazł swoje miejsce na dość obszernej działce przy obecnej ulicy Leśnej, gdzie znajdowały się budynki łaźni wybudowanej przez biskupa Andrzeja Stanisława Załuskiego w latach 50. XVIII stulecia. Tekst lustracji z 1788 r. wymienia „łaźnię, czyli lazaret regimentowy”, odrestaurowaną przez biskupa Kajetana Ignacego Sołtyka⁵.

Posesja ta, znajdująca się wówczas poza zwartą zabudową miejską i blisko rzeki, stała się podstawą do realizacji zamiaru utworzenia nowoczesnej placówki leczniczej na terenie „województzkich” Kielc. W tym celu powstało Towarzystwo Dobroczynności, organ zwierzchni nad planowanym Szpitalem Instytutowym dla Chorych, założone 18 grudnia 1826 r. Wskazywanym na prezesa był Jan Paweł Woronicz, biskup krakowski (od 1818 r.), a w jego imieniu występował senator Kasper Wielogłowski, prezes Komisji Województwa Krakowskiego z siedzibą w Kielcach.

Jan Paweł Woronicz zadeklarował wpłatę stałej kwoty na rzecz nowej instytucji, a także wydał list pasterski w sprawie zbierania dobrowolnych funduszy na działalność szpitala. Uchwalono też składkę członkowską w kwocie 60 złp rocznie oraz jednorazową opłatę za patent członkowski w kwocie 20 złp.⁶

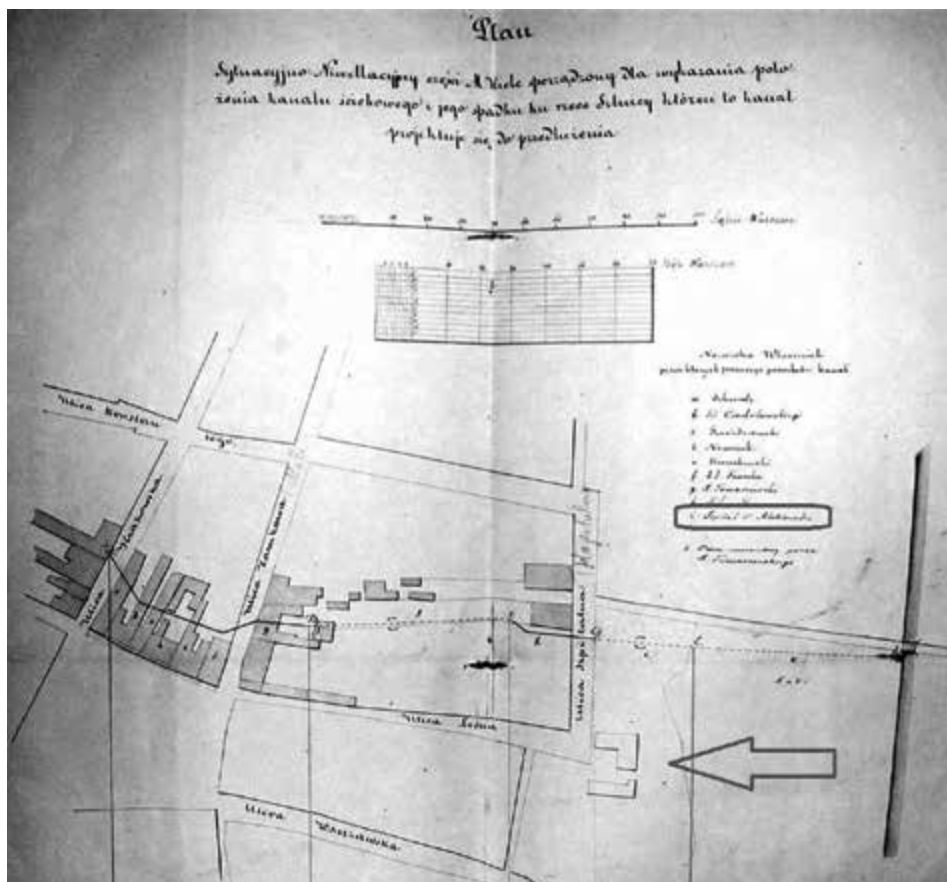
Na siedzibę szpitala wybrano wspomnianą posesję zwaną Łaźnia przy ulicy Leszno (dziś ul. Leśna), wychodzącej z rynku w kierunku zachodnim. Grunt i budynki należały do Skarbu Państwa, pozostawały w administracji Głównej Dyrekcji Górniczej, a użytkowane były przez Urząd Leśnictwa. Działka 450 prętów, czyli około 1944 m² (il. 1).

Ta nowa placówka lecznicza podlegała prawnie Radzie Opiekuńczej Zakładów Dobroczynnych Powiatu Kieleckiego, a wyżej Radzie Głównej w Warszawie. Nadano jej nazwę Szpital św. Aleksandra. Mieścił się przy ulicy Szpitalnej, a nazwę tę nadano zachodniej części ulicy Leśnej, łączącej się z nową wówczas ulicą Konstantego.

4 J.L. Adamczyk, *Rynek w Kielcach. Przekształcenia przestrzenne i zabudowa mieszczańska Kielc lokacyjnych w XVII-XIX wieku*, Kielce 2005, s. 47, 48; K. Myśliński, *Gmach Leonarda. Zamierzony klasztor sióstr miłosierdzia*, Kielce 2012.

5 J.L. Adamczyk, *Wzgórze Zamkowe...*, s. 181; tenże, *Rynek w Kielcach...*, s. 45 i n., 52 i n.; zob. też J. Pazdur, *Dzieje Kielc do 1863 roku*, Wrocław – Warszawa – Kraków 1967, s. 221.

6 S. Koba, *Historia pierwszego szpitala w Kielcach*, „Eskulap Świętokrzyski. Pismo Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej”, Kielce 2003, nr 5, <http://www.oil.org.pl/xml/oil/oil56/gazeta/numery/n2003/n200305/n2003050>, dostęp 20.05.2020 r.

Il. 1. Szpital św. Aleksandra w Kielcach przy ulicy Szpitalnej (obecnie ul. Leśna), Plan sytuacyjno-niwelacyjny części miasta Kielce sporządzony dla wykazania położenia kanału ścieków i jego spadku ku rzece Silnicy, któremu to kanał projektuje się do przedłużenia (1817–1818); Archiwum Państwowe w Kielcach, Rząd Gubernialny Radomski, sygn. 2341

Budynki i grunt miały być zwrócone Skarbowi Państwa po wybudowaniu specjalistycznego budynku szpitalnego w innym miejscu, a to mocą dekretu Ministra Prezydującego Komisji Przychodu i Skarbu z 20 stycznia 1836 r. (jeszcze w 1906 r. grunt ten należał jednak do szpitala, który czerpał zyski z jego dzierżawy)⁷.

Teren był zawilgocony, przede wszystkim z powodu zalewania wodą opadową odprowadzaną z terenu rynku. W pierwszym rzędzie należało zapobiec „wilgoci dla stojących w Dziedzińcu wód ciągle w nim doświadczanej”. Zamierzano wykorzystać do tego podziemny kanał ściekowy prowadzący od posesji przy ulicy Dużej 5 w kierunku rzeki Silnicy.

⁷ Archiwum Państwowe w Kielcach (APK), Rada Opieki Społecznej Guberni Kieleckiej (ROSGK), sygn. 507. Akta sprawy Kieleckiej Rady Opieki Społecznej Guberni Kieleckiej dotyczące dzierżawy działki ziemi „stary szpital” w mieście Kielcach należącej do szpitala św. Aleksandra, 1906 r.

Il. 2. Posadowienie szpitala św. Aleksandra na łanie należącym do kanonii kieleckiej (pod numerem 4) w folwarku Scholasteria; Mappa Realności Rządowych folwarków Głęboćka i Scholasteria czyli kanonia Fundi Pierzchnica (1820), skala 1:4200, APK, sygn. 211, fragment. Z załączonej mapy wynika, że przedmieście domaszowskie obejmowało tylko domy mieszkalne, usytuowane przy obu pierzejach ulicy Domaszowskiej, z bardzo niewielkimi nadziałami ziemi. Zespół budynków folwarku wraz z dziedzińcem znajdował się na wschód od cmentarza przy kościele św. Wojciecha.

w wysokości 21 000 zł. Rada Opiekuńcza starego szpitala, w której skład wchodził: lekarz Jan Freyer, drukarz i kupiec Jan N. Wodziczko, Tomasz Świątkowski, adwokat Teodor Bierzyński, kasjer magistratu Stanisław Łatkiewicz, urzędnik Komisji Wojewódzkiej Stanisław Borzęcki oraz przewodniczący sędzia Jan Kanty Fachinetti⁸, uznała za celowe budowę zupełnie nowego obiektu w innym miejscu⁹.

Powołano komitet budowy, który po zatwierdzeniu kosztorysu i planów przez Maksymiliana Strasza, wykupił w 1837 r. kawałek gruntu o powierzchni 480 prętów (czyli 2073,6 m²), należącego do działki zwanej Łan do Kanonii, od Pawła

Prace budowlane były prowadzone etapami, niewielkimi środkami, przy wykorzystaniu pracy więźniów, a to ze względu na skromne fundusze, jakimi dysponowało Towarzystwo. W efekcie powstał zespół zabudowań złożony z budynku głównego i budynków pomocniczych zgrupowanych wokół dziedzińca. Szpital mieścił się w budynku murowanym z kamienia o wymiarach: 13¾ x 39½ x 6 łokci, nakrytym dachem gontowym. Do jego boku przylegała oficyna, murowana z kamienia o wymiarach: 16¼ x 7¾ x 6 łokci, również nakryta dachem gontowym. Obie część mieściły: dwie sale dla kobiet, dwie sale dla mężczyzn, aptekę, laboratorium, pomieszczenia gospodarcze oraz mieszkanie dla ekonoma. W budynku leżącym na północ znajdowały się pomieszczenia gospodarcze i kloaki. Do domu przylegał częściowo oparkaniony ogród, służący do wysiewu ziół leczniczych i warzyw (il. 2).

W tych budynkach Szpital Instytutowy mieścił się do czasu wzniesienia nowego obiektu, przy nowej wówczas ulicy Dąbrowskiej na Domaszowskim Przedmieściu. Stało się to możliwe, gdy udało się zgromadzić na ten cel kredyt

⁸ J. Pazdur, *Dzieje Kielc...*, s. 221.

⁹ W nekrologu zamieszczonym w „Kurierze Warszawskim” z 1841 r., nr 33, czytamy: „Jan Kanty FACHINETI, adwokat Sądu Apelacyjnego Król. Pol., przewodniczący rady opiekuńczej szpitala św. Aleksandra w Kielcach, radca Tow. Kredytowego Ziemskiego; zm. 30 IV 1841 w 50 roku życia”.

Wnorowskiego herbu Kościesza, profesora Szkoły Wojewódzkiej w Kielcach¹⁰. Grunt ten był częścią dóbr ziemskich na terenie miasta Kielce, zwanych *Kanonia fundii Pierzchnica*, a obejmujących dwa dawne folwarki kościelne: Głębozca i Scholasteria¹¹.

Oficjalne rozpoczęcie budowy nastąpiło w 1838 r., gdy Kajetan Hołdakowski wmurował uroczyste akt erekcyjny pod nowy szpital. Pierwszy etap budowy zakończono w 1842 r.¹². Budynek składał z piętrowej części centralnej nakrytej dwuspadowym dachem oraz dwóch parterowych pawilonów bocznych. Miał 138 łokci długości, w tym część centralna 28 łokci, a szerokości 20 łokci. Powierzchnia całkowita wynosiła zatem ok. 2700 m², w tym 1650 m² powierzchni użytkowej. Szpital zaplanowano na ok. 50 łóżek¹³ (il. 3).

Na temat planu i przebiegu budowy panowały różne opinie. Krytykowano m.in. umieszczenie ustępów od strony frontu, a także posadowienie fundamentów, co miało powodować pewne zagrożenia. Wkrótce po ukończeniu budowy władze przejęły obiekt na pomieszczenia lazaretu wojskowego¹⁴. Godne podkreślenia jest żywe zainteresowanie losami placówki w połowie XIX w. Dobry przykład dali księża, którzy dokonywali zapisów pobożnych, a także skutecznie nakłaniali do datków na cele szpitalne zarówno okoliczną szlachtę, jak i mieszczan¹⁵.

Pomimo to brakowało środków niezbędnych do prowadzenia placówki. Aby obniżyć koszty utrzymania szpitala, władze zaplanowały zaprosić do pracy siostry miłosierdzia. Na temat erekcji na terenie Kielc nowego klasztoru i osadzenia go przy szpitalu św. Aleksandra pisze obszernie ks. Franciszek Wawrzyniak: „Równocześnie z zamiarem sprowadzenia SS. Miłosierdzia do szpitala św. Aleksandra w Kielcach, wyłoniła się dla inicjatorów trudność natury formalnej, godząca w samą istotę przedsięwzięcia. Ukaz Najjaśniejszego Pana z 2. III. 1842

10 *Rocznik instytucji religijnych i edukacyjnych w Królestwie Polskim*, Warszawa 1824, s. 147.

11 Księga wieczysta nr 105, Wydział Hipoteczny Kielce.

12 S. Koba, *Z historii lecznictwa...*, s. 92.

13 S. Koba pisze, że zachował się opis pomieszczeń w księdze gruntowej szpitala św. Aleksandra w Kielcach, a plan sytuacyjny i elewacji frontowej szpitala w aktach Rady Opiekuńczej powiatu kieleckiego; *Z historii lecznictwa...*, s. 93.

14 APK, Rząd Gubernialny Kielecki (RGR), sygn. 15 770, Sprawy budowy nowych budynków dla Szpitala w Miechowie, remontu budynków Szpitala Św. Aleksandra w Kielcach, 1873–1874.

15 APK, RGR, sygn. 10 764, Akta dotyczące się legatu księdza Andrzeja Gaspra Policjowskiego na rzecz szpitala św. Aleksandra w Kielcach, 1850–1863; sygn. 10779, Akta dotyczące się legatu ks. Wysockiego na rzecz szpitala św. Aleksandra w Kielcach, 1850–1853 r.; APK, Rada Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych Powiatu Kieleckiego 1849–1853, sygn. 16, Akta Rady Opiekuńczej Powiatowej Kieleckiej dotyczące się windykacji legatu przez rejenta Mieszkowskiego na rzecz szpitala św. Aleksandra uczynionego a egzekwowanego od właścicieli tej nieruchomości małżonków Siekluckich; tamże, Rada Opieki Społecznej Guberni Kieleckiej, sygn. 81, Akta sprawy Kieleckiej Rady Opieki Społecznej Guberni Kieleckiej dotyczące pobrania 300 rubli zapisanych w testamencie przez Barbarę Peter, na rzecz szpitala Św. Aleksandra, 1872 r.; tamże, sygn. 213, Akta sprawy Kieleckiej Rady Opieki Społecznej Guberni Kieleckiej dotyczące ofiary złożonej przez księdza Kozerskiego na rzecz Szpitala Św. Aleksandra w mieście Kielce (1884), sygn. 213; APK, Starostwo Powiatowe Kieleckie I, Referat Sanitarny sygn. 3263, Akta dot. zapisu śp. Stanisława Molaka na rzecz szpitala św. Aleksandra w Kielcach, 1925 r.

Il. 3. Szpital św. Aleksandra w Kielcach, 1933 r.; Narodowe Archiwum Cyfrowe

roku, dotychczas obowiązujący, oddał zarząd wszystkich Instytucji Dobroczynnych, w tym także szpitali, jedynie władzy świeckiej z wyłączeniem wszelkiego innego wpływu. Do tejże władzy świeckiej należało wyłącznie administrowanie majątkiem szpitali. Na żadne wyjątki nie pozwalał rygor przepisów państwowych. [Dlatego też – red.] Erekcja stwierdzona została przez dwa oddzielne i niezależne akty prawne. Pierwszy sporządzony został wobec notariusza łącznie przez Władzę Duchowną, oraz przez Radę Opiekuńczą Zakładów Dobroczynnych Powiatu Kieleckiego. Drugi dokument wystawił administrator diecezji krakowskiej¹⁶.

Zamysł ten w pełni zrealizowano. Do Kielc przybyło kilka zakonnic i otrzymały do swojej dyspozycji dwa pokoje na terenie szpitala w północnym skrzydle. Historia tego zgromadzenia wymaga osobnego opracowania.

Siostry miały też dostęp do niewielkiej kaplicy przystawionej do zachodniej ściany szpitala, wzmiankowanej już w 1856 r.¹⁷. W swej pierwotnej, niezwykle skromnej, formie była ona miejscem modlitwy dla przebywających w szpitalu, a po rozbudowie miała spełniać niezwykle ważną rolę kaplicy zakonnej, służącej także chorym i personelowi. Dlatego też siostry uzyskały zgodę, zebrały fundusze

16 F. Wawrzyniak, *Erekcja Domu sióstr miłosierdzia w szpitalu św. Aleksandra w Kielcach w r. 1862*, „Prawo Kanoniczne. Kwartalnik prawno-historyczny” 1967, nr 10/1–2, s. 221–287.

17 APK, ROZDPK, sygn. 33, Akta Rady Opiekuńczej Powiatowej Kieleckiej dotyczące się kapelanów szpitala św. Aleksandra w Kielcach (1852–1867); S. Koba, *Z historii...*, s. 97.

na budowę większego obiektu i 10 sierpnia 1867 r. uroczyście wmurowano kamień węgielny pod nową kaplicę¹⁸. Jej konsekracja pw. Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej odbyła się 7 grudnia 1867 r.

W budynku szpitala funkcjonowała biblioteka¹⁹, a od strony zachodniej zaprojektowano i zrealizowano ogród spacerowy, połączony od strony północnej z istniejącym ogrodem owocowym, zielonym i warzywnym²⁰.

Rola zakonnic nie ograniczała się tylko do posługi, ale przede wszystkim realizowały regułę swego zgromadzenia. Nie mogły więc nie reagować na nie tak rzadkie przypadki pozostawiania przez w szpitalu dzieci. Zdarzało się, że ciężarne pacjentki umierały podczas porodu lub w wyniku operacji. Pozostawały sieroty, dla których nie było miejsca w ówczesnych Kielcach.

Od 1863 r. dzieci umieszczano w jednej z sal na terenie szpitala, ale szybko powstała konieczność budowy odrębnej placówki²¹. Nie bez znaczenia było chęć zapewnienia siostron komfortu posiadania swego własnego, odrębnego lokum. Sprzyjał temu zamysłowi zarówno świecki zarząd, jak i władze duchowne. Wyjście sióstr z budynku oznaczało też odzyskanie dla potrzeb chorych aż dwóch pomieszczeń.

Udało się zgromadzić odpowiednie środki finansowe i w 1866 r. przystąpiono do budowy oddzielnego domu dla sierot, na posesji leżącej naprzeciwko głównego do szpitala. Budowę ukończono w 1870 r. Opiekę nad dziećmi, których było niekiedy 30 do 40, prowadziła siostra Julia Świdorska. Ochronka podlegała pod względem administracyjnym zarządowi szpitala²². Pierwsze większe zmiany na terenie szpitala nastąpiły w ostatniej ćwierci XIX w., a także po I wojnie światowej²³. Budynek główny został rozbudowany i podniesiony o jedną kondygnację, po jakimś czasie dostawiono trakt zachodni. Kolejne rozbudowy całkowicie zmieniły pierwotny kształt obiektu²⁴.

18 Autorem projektu był inż. A. Bogdański, natomiast według innej wersji projekt wykonał F.K.Kowalski; zob. S. Koba, *Z historii lecznictwa...*, s. 92.

19 APK, ROZDPK, sygn. 35, Akta Rady Opiekuńczej Powiatowej Kieleckiej dotyczące się Biblioteki Szpitala św. Aleksandra (1844–1846).

20 Tamże, RGR, sygn. 17 403, Plan ustrojstwa Sada pri Bol'nicě S. Aleksandra v gorodě Kěl'cach, 1871 r.

21 APK, Rada Opiekuńcza Zakładów Dobroczynnych powiatu, Akta Rady Opiekuńczej Powiatowej Kieleckiej dotyczące się odsyłania dzieci osierociałych po zmarłych w szpitalu św. Aleksandra w Kielcach 1856–1861, sygn. 45.

22 S. Koba, *Z historii lecznictwa...*, s. 102; AP w Kielcach, Rada Opieki Społecznej Guberni Kieleckiej, Akta sprawy Kieleckiej Rady Opieki Społecznej Guberni Kieleckiej dotyczące nagrody ubezpieczeniowej dla Szpitala Św. Aleksandra i Ochronki Św. Trójcy w Kielcach, 1884, sygn. 208.

23 APK, Rada Opieki Społecznej Guberni Kieleckiej, Akta sprawy Kieleckiej Rady Opieki Społecznej Guberni Kieleckiej dotyczące budowy dwu kondygnacyjnej oficyny przy Szpitalu Św. Aleksandra, 1878, sygn. 166; tamże, Akta sprawy Kieleckiej Rady Opieki Społecznej Guberni Kieleckiej. Rozpatrzenie projektów przebudowy Szpitala Św. Aleksandra w Kielcach, 1897–1908, sygn. 378.

24 Tamże, Akta m. Kielce, sygn. 1771, Rozszerzenie Szpitala św. Aleksandra z powodu braku w nim miejsca dla chorych przez nadbudowanie piętra na budynku gospodarczym, 1926 r.

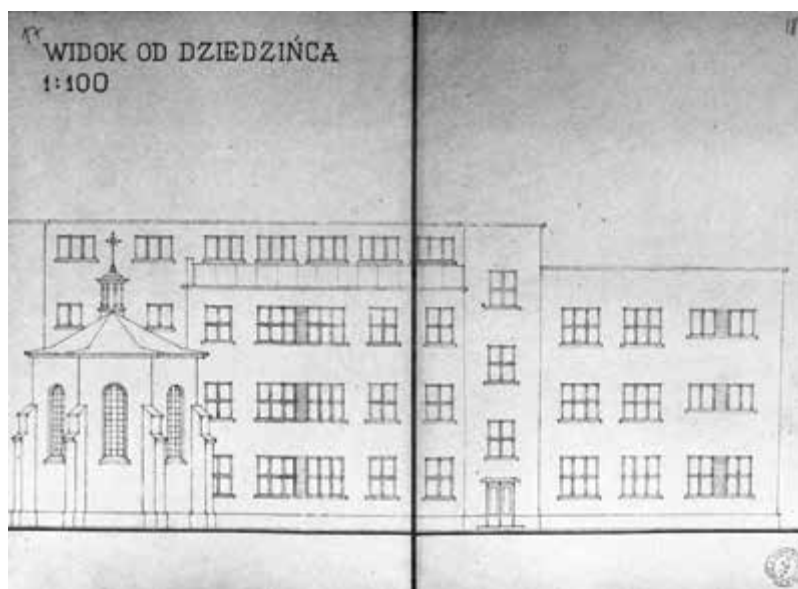
Il. 4. Budynek główny szpitala św. Aleksandra po przebudowie, po 1945 r.; ze zbiorów prof. S. Koby

Zmiany zaszły też w otoczeniu. Zbudowano kaplicę przedpogrzebową, osobną kotłownię, budynki gospodarcze etc. W położonym po stronie północnej ogrodzie w 1906 r. powstał osobny budynek dla pacjentów pochodzenia żydowskiego.

W wyniku dokonanych w okresie międzywojennym inwestycji i budowy nowych obiektów o charakterze gospodarczym uległ przesunięciu ogród przyszpitalny znajdujący się od strony północnej. W 1936 r. powstał projekt budowy „łącznika” budynków szpitala św. Aleksandra i szpitala „żydowskiego”. Połączenie takie, w innej formie, zrealizowano w 2 poł. XX w. W tym też czasie podwyższono budynek główny szpitala (il. 5 i 6). Kolejne znaczące zmiany miały miejsce począwszy od lat 60. XX w., które w dużym stopniu zatarły pierwotną bryłę budynku szpitala (il. 4). Dużym zmianom uległo otoczenie szpitala, z całkowitą likwidacją ogrodu szpitalnego, zmianami komunikacyjnymi, budową dużego budynku od strony zachodniej.

Il. 5. Projekt rozbudowy szpitala św. Aleksandra w Kielcach (1936), sytuacja: 1. pawilon główny, 2. kaplica przedpogrzebowa, 3. pralnia, 4. dobudówka administracji i oddział położniczy, 5. pawilon żydowski, 6, 7, 9–11 budynki gospodarcze, 8. dezynfektor; APK, Urząd Wojewódzki Kielecki I, sygn. 18 495

Il. 6. Projekt rozbudowy szpitala św. Aleksandra w Kielcach, 1936 r., elewacja tylna; tamże

Dariusz Kalina (National Heritage Association in Kielce)

Contributions to the history of St. Alexander city hospital in Kielce

Institutions related to charity and health care had their own land and buildings in the city. One of them was St. Alexander Institute Hospital for the Patients, established thanks to the activities of the Charity Society in Kielce, founded on December 18, 1826. It was located in the former forestry buildings in Leśna Street. The hospital was located there until a new building was built in Przedmieście Domaszowskie Street in 1842. The building quickly turned out to be too small for the city's needs, hence it was quickly modernized and extended, in 1864 a neo-Gothic chapel was added and in 1905 a separate building for Jewish patients.

In 1866, the first orphanage was established next to the hospital, run by the Sisters of Mercy.

Keywords: Institute Hospital, Kielce, Starodomaszowkie Przedmieście, sisters of mercy, Charity Society